

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srzodę dnia 29 Września r. s. 1820 roku

Obserwacje meteorologiczne.	Czas obserwacji	Wysokość Barom.	wys. Ther. Reau.	Wiatry	Odmia. w powie.
	dn. 27 średnia.	27 cal. 8,95 lin.	+ 2,58 stopn	Północ. Zach.	Pogoda
	dn. 28 średnia.	27 -- 10,13 --	+ 4,32 --	Zachodni	Pochmurno
	dn. 29 godz. 6	27 -- 9,6 --	+ 5,25	Zachodni	Pochmurno

WIADOMOSCI KRAJOWE
WILNO.

Siostry miłosierdzia, wileńskiego domu *Dzieciątka Jezus*, chcąc Najjaśniejszej Opiekunce zakładów dobroczynnych w Państwie rossyjskiem, Cesarzowej Jeymości *Maryi Fedorowny*, okazać dowód wdzięczności zgromadzenia, oraz aby i wychowujące się w tym domu dzieci przenikały obowiązkiem tegoż uczucia dla troskliwej Matki i Dobrodziki nieszczęśliwych w tej Najjaśniejszej Pani, zalecieli sierotom dziewczętom, w domu tym będącym wyszyć bogatą suknią, która, jako dowód hołdu dzieci i postępu ich w robotach, przesłaną została przy liście przelożony domu Panny *Filaużerówny*, do stolicy dla złożenia u stop Cesarzowej Jeymości. Najjaśniejsza Pani z łaskawością przyjąwszy tę ofiarę, rozkazać raczyła: oświadczyć podziękowanie siostron miłosierdzia, a samą suknią i pięćset rubli przesłać im, dla użycia na rzecz zakładu dobroczynnego, pod ich zarządzeniem zostającego. Wola ta Najjaśniejszej Pani, udzielona została JW. Jenerałowi Litewskiemu Wojennemu Gubernatorowi, przez zarządzającego kancelaryą Cesarzowej Jeymości *P. Willamowa*. JW. Wojenny Gubernator przesłał dla spełnienia do Cywilnego Gubernatora, którego sprawujący wtedy obowiązki, JW. Prezydent Sądu głównego Igo departamentu i kawaler, *Bielinski*, przez list pod dniem 20 lipca r. t., do zgromadzenia siostr miłosierdzia, wolę tę Monarchini ostatecznie spełnił.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa, dnia 6 Października. Przybył do tutejszej stolicy JW. Lebzetner minister dworu austriackiego przy N. Panu.

Dalszy ciąg Rapportu Rady Stanu Królestwa Polskiego, z dwuletnich działań rządu.
WYDZIAŁ ADMINISTRACYI
wewnętrzny kraju.

Przez rozwinięcie artykułu 84 ustawy konstytucyjney, postanowieniem rządu dnia 30 maja 1818 roku obejmującym przepisy postępowania dla burmistrzów i wójtów, cały porządek konstytucyjny wydziału wewnętrznego w ostatnim szczeblu administracyi zaprowadzonym został; miasta szczegółowemi prawidłami i pieniężną poręką burmistrzów w funduszach zabezpieczone, a woyci obeznają się z obowiązkami i stosunkiem swych czynności, aby się od nich władze pośrednie więcey nad wskazany zakres nie domagały. Tym sposobem stało się razem

zadosyć dwóm petycyom izby poselskiej względem stałych przepisow dla władz administracyjnych, jako i względem delegowanych do urzędzenia miast, których mianowani osobno dozorey zastąpili. Po rozwiązaniu byłych rad departamentowych xięztwa warszawskiego, rady wojewódzkie w porządku konstytucyjnym 1818 roku urzędować zaczęły, a dla jednostajności w działaniu, stosunki ich i sposób znoszenia się z władzą administracyjną dokładniej oznaczonym został. Ciągłe uzalania się na niedogodność podziału niektórych obwodow, o których zmianę i izba poselska zanosila do W. C. K. Mości prośbę, powodowały kommissyą rządową spraw wewnętrznych i policyi do wezwania rad wojewódzkich na wstępnie ich urzędowania, izby wspólnie z kommissyami wojewódzkimi podały plan dogodniejszego rozgraniczenia tych obwodow, w których istotna tego wymaga potrzeba; zmiana bowiem dzisiejszego podziału, wiele za sobą porągająca trudności, z gruntowną rozwąga przedsiębrana być powinna. Część kraju, która przez układ W. C. K. Mości z Prusami do Królestwa Polskiego przyłączoną została, jest już urządzona, a nadto punkta graniczne od Prus na całej linii przywiezione zupełnie do skutku, ze wzajemnem obustron akt stosownych oddaniem. W rządzie ogólnych czynności kommissyi rządowej spraw wewnętrznych i policyi, których uskutecznienia spadł na nią po zeszyłym rządzie obowiązek, ważnym przedmiotem był obrachunek należności za dostarczenia dla woysk rossyjskich, o których obie izby seymowe czyniły do W. C. K. Mości przelożenia, i W. C. K. Moś sam w skutek ich życzeń raczył wielokrotnie oycowską okazać troskliwość; obrachunek ten ze wszelkich dla woysk rossyjskich dostaw w naturze (wyjąwszy sól, wódkę, kosztą na mléwo i wypiek) w ciągu lat dwóch ostatnich zupełnie ukończony i sprawdzony został. Również rachunki magazynowe z epoki od 1 lutego 1816 roku aż do ich zniesienia w pięciu województwach: plockiem, lubelskiem, mazowieckiem, podlaskiem i krakowskiem wygotowane, dążą ku ogólnemu ukończeniu. Pretensy do rządow obcych i rządu xięztwa warszawskiego wylikwidowanych, i po złożeniu udowodnionego rachunku, już ostatecznie zamkniętych, ogół cały przeszło 200 milionów wynosi. Zaprowadzenie nowych xiąg gminnych, nie tylko zapewniło wewnętrzny w nich porządek, lecz dało sposobność do dokładniejszego spisu ogólney kraju ludności. Stan jej, skutkiem zapewne mniej dokładnych w początkach rapportów, nie był po-

myślnym, lecz ściśleysze obliczenie zakryło wskazywany ubytek, i podług ostatniego w roku 1819 spisu, Królestwo Polskie ma ludności 3,438,728. W ciągu lat dwóch ostatnich wydała kommissya rządowa spraw wewnętrznych i policyi popisowych, wraz z pozostałemi z roku 1817, wogóle głów 9,500. Ze zaś izby seymowe żaliły się w uwagach nad raportem rady stanu o dowolny ich dostarczania rozkład, uciążliwe do miast stołecznych przeprowadzania, i niesłuszne odieży dla nich żądanie, praeo W. C. K. Mość zalecił kommissyom spraw wewnętrznych i wojny, aby ściślej wszedłszy w ten przedmiot, zapobiegły zwiększaniu ciężarów, od zaciągu do wojska nieodłącznych, powściągnając nieprawne władz miejscowych nadzycia. W skutku tey najwyższej W. C. K. Mości weli, powyższej prośbie iab seymowych stało się zadosyć; gdyż nie tylko pobór ludzi do wojska dokładniej urządzony i liczba popisowych ściślej śledzoną została, lecz mieszkańcy od składek na żywienie i ubieranie rekrutów, jako odprowadzania ich do miast wojewódzkich, postanowieniem rządu są uwolnieni.

R o l n i c t w o.

Rzut oka na kraj widocznie przekonywa o krepjącem się z upadku rolnictwie, do którego przez klęski wojny przywiedzionem zostało. Lubo szczegółowe wykazy pomnożonych wysiewów, rozplodzonego bydła, zapelniających się osad, i sprzężaju roboczego, pomimo postrzeżenia wzeszlorocznym raporcie rady stanu i stosownego W. C. K. Mości zalecenia, nie mogły być tak prędko przez kommissyą spraw wewnętrznych zebrane, przecież skutki dozwalają dochodzić przyczyn. Sam tak znaczny w roku 1818 wychód zboża za granicę i wpływ za niego znakomitych kapitałów, był świadectwem ożywionej pracy, i nabycia środków do zakwitnienia tey ziemi w obfite plody. A tak rolnictwo, to jedyné źródło bogactwa krajowego, mogłoby nieocenionym darem pokoju wzrastać do coraz pomysłniejszego stanu, gdyby przeciwnie w roku zesłym 1819 wypadki nie stawały mu na zawadzie, i nie wstrzymały jego postępu. Nie można wprawdzie zaprzeczyć; iż są obywatele światli i ochoczy do rozprzestrzenienia rolniczego przemysłu; jest w każdym województwie pomnażająca się liczba majątności, które hodowaniem bydła i owiec najlepszego gatunku szczególniej celują i gdzie zaczyna się wprowadzać znane z wielu korzyści gospodarstwo przemienne. W. C. K. Mość raczył naślaskawiey na prośbę izby poselskiej, przez radę stanu popartą, dozwolić wolnego z Rosyji koni i bydła wprowadzania, co dopomoże znacznie do zapelnienia upadłych podczas wojny zaprzęgów i dobytów. Usunięcie żydów od szynków w dobrach narodowych będzie mieć dobroczynny wpływ na byt i moralność włościan. Nakoniec, rząd, ile jest w mocy jego, nie szczędzi z siebie przykładu i zachęceń, to przez zakłady agronomicznych instytutów, ofiarowanie stosownych celującym w gospodarstwie nagród, sprowadzanie zza granicy kolonistów, których w tym przeciągu czasu przeszło 300 rodziny w kraju osiadło; to znowu przez osuszanie błot, ułatwianie splawności rzek, odpływu wod, znoszenie grobli i jazów, zakładanie dróg i bitych gościnców i t. p. Wszystkie te jednak środki słabe są i niedostateczne do ożywienia rolnictwa, któremu zatamowanie handlu zadało cios nacyięszy, i przy powszechnej niemożności cofa wstecz zabiegi pry-

watnych, i usiłowania rządu. Nizka cena produktów, a co więcey zupełna ich pozbycia niemożność, zatrważa klasę rolniczą, nie odpowiadając pierwszemu nawet na wydobycie plodów ziemni nakładom. Nagromadzenie zapasów zbożowych, lubo zapewnia proste ludzi wyżywienie, nie stawia przecież sposobności zadosyć uczynienia wszystkim powinnościom mieszkańców krajowych, a szczególniej, ubogich włościan. Zniewoleni potrzebą do bezcennego produktów zbywania, drobna ilość wziętey gotowizny ledwie im gdzieindziej na opłatę części podatku wystarcza. Właściciele, dzierżawcy dóbr narodowych, i włościanie w równie przykrem położeniu. W innych krajach, niedostatek handlu wynagradza miejscowa potrzeba, gdy przeciwnie w naszym niedość jeszcze w rzemieślników i fabrykantów zamożnym, konsumpcya wewnętrzna bardzo jest mała, a samo wojsko i urzędnicy w ograniczonej liczbie po pewnych tylko punktach rozrzućani, nie mogą odbytowi potrzebnego nadać ruchu. Miasta zaś, które gdzieindziej stanowią port przedaży dla okolicznych rolników, w kraju naszym albo są przez samych tylko mało konsumujących żydów osiadłe, lub przez mieszkańców rolnicznych, którzy się własnym obywają produktem. Żaden przemysł rolniczy, bez pieniężnego na budowie i roboty zasięku, ani się podnieść, ani utrzymać nie może. Właściciele ziemianścy ogołoceńi z zapasów pieniężnych, tylu klęskami wojny zniszczeni; zadłużeni; i na natarczywość swych wierzycieli, lub na lichwę wystawieni, pomimo gorliwości, nie są w stanie dźwignąć i ulepszyć gospodarstwa, jeśli im sposób wydobycia się z długów i nabycia gotowizny ułatwionym nie będzie. Wspaniały dar W. C. K. Mości tyle zbogacający rolnictwo, stado koni hodowane było z największą troskliwością, i zaczyna już przynosić dobroczynne skutki. Nie tylko budowle w Janowie do wygodnego i bezpiecznego mieszkania koni są usposobione, nie tylko ustanowioną została dyrekcyja jeneralna pod przewodnictwem wielkiego koniuszego korony, mająca bezpośredni nad służbą i dozorem kierunek; lecz otworzone w różnych okolicach Królestwa, w Janowie, Wilanowie, Sieradziu i Łomży stacye stadne, służą do rozkrzewienia pięknego koni rodzaju, i w ciągu dwóch lat ostatnich 2,066 klacz obywatelskich rozpladza to dorodne plemie. Stan stada z końcem 1819 roku był zaspokajający; 57 sztuk ogierów, i 98 klacz wraz z dwóchletnim przychowem młodzieży, ogierów 6 i klacz 66, składały ogół sztuk 281, kiedy w pierwiastkowym roku 1817 zakładzie były tylko sztuk 183. Nie można przywieść podobnych korzyści z bydła kałm górskiego, które się blisko stolicy utrzymywało. Jakożkolwiek ród ten wielkością swoją znamienity; znaczną ilość mięsa wydaje; doświadczenie jedn k okazało, iż czyli to skutkiem różnicy klimatu, czyli odmiany paszy, nie jest dotąd, przynajmniej w kraju naszym, w miękko obfity, więcey zaś żywności, a zatem kosztu na utrzymywanie wymaga. Z tém wszystkiem, po zwiększeniu początkowego zakładu i pomieszczenia rodu nabyciem 112 sztuk bydła żółwskiego, podolskiego i katerynosławskiego, było to pomiędzy właścicieli ziemianśkich rozdane będzie, aby się gatunek jego na dalsze doświadczenia po różnych okolicach Królestwa rozmnażał. Stado owiec rządowych, które w dobrach górniczych jest utrzymywane, lubo w roku 1818 doznało przez pomór niejakię straty, lecz ją na-

stępny przychów wynagrodził, i stan tego stada z końcem roku 1819 był tak pomyślny, iż, jak z pewnością tuszyć można, naydaley w 1822 roku liczba zamierzona czystych owiec hiszpańskich do 2,000 sztuk doprowadzona zostanie.

W ogóle, w roku 1819 było owiec:

Rodu hiszpańskiego 745

Poprawionego — 1,226

Merynosów — 65

(Dalszy ciąg potem).

PRUSY.

Berlin, dnia 26 września. Dnia 24 b. m. odprawiły się w zamku tutejszym zaręczyny Xiężniczki Fryderyki Wilhelminy Alexandryny Maryi Heleny, córki Monarchy naszego, z Xiążciem dziedzicznym meklembursko-szwerynskim Pawłem Fryderykiem. Wieczorem był wielki bal u dworu w sali rycerskiej.

NIEMCY.

Od brzegów Menu, dnia 19 września. Słychać powszechnie, iż Bawarya pośle także 15,000 wojska do Włoch.

Kommissya śledcza w Moguncyi ciągle urzędować będzie, aż seym związku niemieckiego postanowi, kiedy ma byćdź zniesioną. Mówią, iż kilka dworów niemieckich drugiego i trzeciego rzędu uznawało ją za niepotrzebną; lecz na uczytione im z różnych stron przełożenia, zmieniły swoje zdanie.

Pan Correa, poseł portugalski w Hamburgu, donosił tamecznemu senatowi o powstaniu w Oporto, i razem oświadczył się przeciwko wszelkim czynnościom, któreby władzy królewskiej i dotychczasowym prawom krajowym przeciwne były.

NIDERLANDY.

Bruxella, d. 19 września. Spodziewamy się w przyszłym miesiącu przybycia Xiążęcia Wellingtona, który, jak słychać, ma obezrzec nowe warowanie dla obrony Skaldy i zaslonienia miasta Gandawy. Mówią także o sypaniu szanieców na górze St. Jean.

zosty pułk piechoty pruski udał się z Weselu ku granicy francuzkiej.

AUSTRYA.

Wiedeń dnia 25 września. Wspomnieliśmy o oświadczeniu dworu austryackiego, które posłowie jego podali dworom niemieckim względem wypadków neapolitańskich. Osnowa jego następująca:

Wiedeń dnia 25 lipca 1820

„Swieże wypadki w królestwie neapolitańskim, okazały jaśniej i dokładniej, aniżeli wszystkie poprzedzające podobne zdarzenia, iż nawet w kraju rególarnie i chwalebnie zarządzanym, w narodzie spokojnym i do rządu swego przywiązanym, zaraźliwy wpływ sekt rewolucyjnych naygwałtowniejsze sprawić wzruszenia, i prędki upadek zrządzić może. Jest bowiem rzeczą zupełnie dowiedzioną, iż same intrygi Karbonarów (Węglarzy), bez żadnego nawet pozornego pretextu, potrafiły wzniecić buntownicze poruszenia, które Króla Jmci Neapolitańskiego w przykrey chwili skłoniły do uchylenia się od rządu, zniesienia wszystkich istniejących władz krajowych, i ogłoszenia obcey zupełnie konstytucyi, o dobroci której jeszcze się tam, gdzie ją utworzono, nie przekonano, czyli inaczej mówiąc, bezrządu

za prawo. Przekonanym jest Cesarz Jmć, iż niespodziewany ten wypadek sprawi mocne wrażenie na wszystkich dworach niemieckich. Daie pamiętny przykład: jak niebezpieczno lekce ważyć i obojętnie uważać działania tajnych związków i pokątne knowanych spisków, a jak mądrze postąpili sobie Monarchowie niemieccy, gdy pierwsze oznaki tych zbrodniczych zamachów, z bacznością i surowością przytłumili. Nieszczęsne te wypadki szczególniej obchodzą Cesarza Jmci, ze względu na polityczne i osobiste stosunki jego, na blizkie pokrewieństwo jego z domami kilku Monarchów włoskich, na jeograficzne nakoniec położenie własnych jego krajów. Polityczny porządek rzeczy, ustanowiony roku 1815 za rękoy mią wszystkich mocarstw europejskich, uczynił Austryą naturalnym stróżem i obrońcą publiczney spokojności we Włoszech. Cesarz Jmć niezmiennie postanowił dopełniać tego przeznaczenia, oddalać od granic swoich i sąsiadów swoich wszelki postęp burzliwych poruszeń, nie cierpieć żadnego gwałtownego targnienia się na zapewnione traktatami prawa i stosunki Monarchów Włoskich, i użyć naydzielniejszych środków, jeśliby droga prawna i administracyyna nie była dostateczną. Szczęściem, obecne położenie mocarstw europejskich i ozywiający je duch pokoju, zaręczają, iż takie środki nie pociągną za sobą kroków nieprzyjacielskich ani wojen. Jeśliby koniecznie wypadło użyć siły, do której Cesarz Jmć ze znanej swojej łagodności i przywiązania do sprawiedliwości, w ostatniey dopiero potrzebie przystąpi, w tym razie nie obróciłby jej nigdy przeciwko prawey władzy, lecz tylko przeciwko buntownikom. W tym nawet tak nieprzyjemnym wypadku nie żąda bynajmniej Cesarz Jmć, aby niemieccy sprzymierzeńcy jego dali mu bezpośrednią pomoc lub się z nim łączyli. Środki potrzebne do utrzymania pokoju i porządku we Włoszech nie należą do zakresu prawnie oznaczonego współdziałania krajów związek niemiecki składających; a nie chcąc Cesarz Jmć odstępować od wspólnie w tej mierze przyjętych zasad, gotów jest owszem czynić wszelkie usiłowania i ofiary, aby jak naydzielniej od granic krajów związkowych wszelkie niebezpieczeństwo odwrócił. Życzyćby więc należało, aby Austrya, poświęcając się tak zbawienne mu i wspólnej korzyści przynoszącemu przedsięwzięciu, mogła z pewnością polegać na nieprzerwanej spokojności w Niemczech: Jakkolwiek zaś, teraz lub później, los Włoch zajmie Cesarza Jmci, Monarcha ten zawsze okazywać będzie troskliwość o interessa niemieckie, i jako członek związku, ściśle zadosyć czynić wszystkim swoim powinnościom. Z niewymownym ukontentowaniem może Cesarz Jmć powiedzieć, iż dopóki Dwory niemieckie powodować się będą mocnym uczuciem włożonych na siebie przez dzisiejszy stan polityczny obowiązków, tudzież duchem jedności, stałości i mądrości, jaki się w ostatnich układach w Wiedniu tak jawnie okazał i który po ich ukończeniu kilka znakomitych rządów niemieckich tak godnie poparło, dopóty o wspólną naszą oyczynę niczego lękać się nie potrzeba. Wielką sławę zjednąją sobie Niemcy, gdy w mądrości i stałości Monarchów swoich, w niezmiennym przywiązaniu do istniejących ustaw swoich, w niezachwianym sposobie myślenia ludów swoich, i w dzielnym zapewnieniu związku swojego, znajdą potrzebne środki, aby wśród zaburzeń czasowych wszystkiemu zagrażających, utrzymały domową

swoje spokójność, prawy porządek, niepodległość, dostojność i dawny charakter. Przeświadczeniem jest Cesarz Jmé, iż żaden z sprzymierzeńców jego w Niemczech nie będzie nieczułym na tę sławę; poczyta się oraz za szczęśliwego, gdy będzie mógł mieć z niego udział w przekonaniu, iż dla tak wspaniałego i wielkiego celu nie lękał się żadnego usiłowania i żadnej ofiary.“

Pochód wojska naszego do krajów włoskich już się prawie ukończył. Utrzymują ciągle, i z niejaką pewnością, że generał jazdy Baron Frimont otrzyma naczelne dowództwo nad wojskiem w królestwie lombardzko weneckim zgromadzonym, którego główna kwatera jest w Treviso. Marszałkowie porucznicy Xiążę Filip Hessen-Homburski, i Hrabia Wallomeden, którzy w témże wojsku dowodzić będą, wybierają się do Włoch. P. mimo przerwania dyplomatycznych związków z Neapolem ze strony wielkich mocarstw, i zebrania się wojsk austriackich w wyższych Włoszech, nie słycać dotąd o żadnym zbrojnym przedsięwzięciu, względnie interesów królestwa neapolitańskiego. Zapewniają, że dopiero Monarchowie widząc się w Tropau (w Śląsku), dokąd także ministrowie pięciu większych mocarstw zjadą, wydadzą w tej mierze ostateczne postanowienie. Według podobieństwa, układy te tyczyć się także będą interesów Hiszpanii. Wojsko do Włoch przeznaczone składa się najwięcej z tego samego wojska, które przeciw Królowi Muratowi walczyło.— Wojsko austriackie do Włoch wysłane ma się nazywać wojskiem obserwacyjnym nad rzeką Po.

Słychać, że dwór austriacki żądał od dworu sardyńskiego, aby mu pozwolił osadzić wojskiem jego twierdzę Alessandryą w Piemontre.

P O R T U G A L I A.

Lisbona, dnia 3 września. Wypadki w Oporto nie rozpostarły się jeszcze do tutejszej stolicy. Zdaje się, jakoby zachodziła różnica w sposobie myślenia wojska w południowych prowincjach i północnych. To, które jest przeciwne zmianie rzeczy, podało stosowne adresa dowódcom swoim. Rejencya tutejsza, na mocy danego jej od Króla pełnomocnictwa, ogłosiła prawne zwołanie stanów krajowych. Marszałek Pampelona ruszył ztąd z kilku pułkami przeciwko Oporto; lecz gdy stanął w Aveiro, opuściło go wojsko, i złączyło się z powstańcami. Cały pułk Leiria zaprzysiągł konstytucyą.

Od granic Portugalii, d 5 września. Dziennik madrycki konstytucjonista i inne tameczne gazety, powtarzają wiadomość, iż Lisbona przeszła na stronę powstańców, i że nie obeszło się bez rozlewu krwi. Generał Soldanha, który ciągnął ku Lisbonie, miał się zatrzymać i rozpocząć układy z tém miastem. Dwaj tylko członkowie rejencyi wybierają się do Rio-Janeiro, a inni chcą pozostać na miejscu. Osada w Almeida oświadczyła się najpierw za sprawą powstańców. Osada w Elva wysłała deputacyą do dowódcy hiszpańskiego w Badajoz, chcąc wejść z nim w związek braterski. Mieszkańcy Lisbony pragną po większej części odłączenia się od Brezylji. Kupcy w Oporto pożyczili 2 miliony talarów na potrzeby wojska i tymczasowego rządu.

Od dnia 29 sierpnia wychodzi w Oporto za pozwoleniem zwierzchności gazeta pod napisem: *Diario Nacional* (gazeta narodowa). Pierwszy jej numer przytoczył słowa Tacyty: *Dedimus profecto grandae patientiae documentum.* !Da-

liśmy niewątpliwie wielki dowód cierpliwości. Opisuje potem wypadki d. 24 sierpnia. Poprzedzającego dnia wieczorem, 7 oficerów zebrało się w domu pułkownika *Supelveda*. Postanowiono na tej radzie zgromadzić nazajutrz zrana wojsko, przeczytać mu dwie napisane odezwy, wystawić potem ołtarz w polu, aby po mszy naprzód żołnierze, a potem urzędnicy cywilni i obywatele zaprzysięgli posłuszeństwo Królowi i tymczasowemu rządowi. W następującym numerze umieszczona jest:

Odezwa tymczasowej Junty rządowej do Portugalczyków.

„Kiedy burze w rozmaitych krajach europejskich sprawiały zachwianie tronów, wojsko wasze kray ocaliło. Nabywszy prawa do nieśmiertelnej sławy, nie mniejszą pozyskacie za sługę, gdy naród wyrwiecie z przepaści, w którą go zupełna utrata reprezentacyi wtrąciła. Nieurostropna administracya pełna wad i błędów, obarczyła naród wszelkimi klęskami, gwałcąc nasze prawa, ścieśniając przywileje, i szczyjąc z chwalebnych zwyczajów, któremi od utworzenia monarchii celowaliśmy, a które podobno były najpierwszą rękomią cnot naszych towarzyskich. Miłość oyczyzny poświęcana samolubstwu była płonnym słowem w ustach tych, którzy pierwsze urzędy krajowe piastowali, a którzy jedynie myśleli o zbieraniu skarbów i powiększeniu władzy w nagrodę za swoje zbrodnie, i zupełną niemiejność kierowania publicznymi interesami. Tym sposobem utraciliśmy handel, przemysł ustał, rolnictwo zupełnie upadło, okręty butwieją w portach. Za kilka dni jeszcze nie mielibyśmy już ani jednego okrętu kupieckiego; musielibyśmy zaniechać żeglugi, z której w świetnych dawniejszych czasach słynęliśmy. Pływaliśmy wtedy po oceanie, rozpoznawaliśmy cudze brzegi, zawijaliśmy bez przeszkody do wszystkich portów, a zdumiałe i zazdrosne Europie przywoziliśmy towary wschodnie, służące do wygody i skarby obu światów. Po zatarowaniu źródeł publicznego bogactwa, nastąpiła koniecznie utrata najdroższych naszych interesów, a na spełnienie miary nieszczęść, kochany nasz Monarcha postanowił nas opuścić. Straciliśmy wszystko; w dziejach nawet zaginęłaby pamięć znakomitego naszego imienia, gdybyśmy nie okazali, iż w dzisiejszym naszym bohatyrskim przedsięwzięciu mamy też samą stałość, z jaką tyle nędzy i nieszczęść znosiliśmy. Szczęśliwymi byli oycowie nasi, bo żyli wtedy, kiedy Portugalia, sławna z mężstwa, miała rząd reprezentacyjny i narodowe stany; kiedy lud mądrym podlegał prawom, które wszystkich równo obowiązywały; kiedy naród był postrachem Afryki, zdobył Indye, i rozciągnął sławę dzieł swoich zdumiał świat dawny, do którego przysłał nowy. Nigdy religia, tron i kray ważniejszego nie miały zdobycia; nigdy naród nie posiadał większej sławy lub prawdziwszej wielkości, a źródłem tego zaszczytu była konstytucyja: bo prawa Monarchy i narodu na zupełnej utrzymywała równowadze, i z obu jedną rodzinę stanowiła, która wspólnych używała korzyści. Odzyskamy więc tę konstytucyą, a będziemy szczęśliwi. Nie nadał jej nam Król nasz Jan VI, ukochany Monarcha, bo nie wiedział o życzeniach naszych. Czas, abyśmy go o nie prosili; nieszczęścia bowiem, których doznaliśmy i które jeszcze znosimy, spieszno wymagają zaradzenia.

(Ciąg dalszy w Dodatku).

DODATEK

Wilno dnia 1 Października 1820 roku v. s.

FRANCYA.

Rada ministrów codziennie się prawie odbywa, a to zapewne z powodu interessów neapolitańskich, portugalskich i sardyńskich.

Policya w *Nantes* kazała ściśle przetrząsać domy w tém mieście; lecz jak słychać, nic nie wyszła.

Dwa departamenta podały Xiędza *Pradt* na kandydata do przyszłego wyboru deputowanych, to jest, jeden *Puy de Dome*, a drugi *Sekwany i Marny*. W drugim zapewne będzie obrany.

Onegdaj wieczorem rzucano tu kamieniami na żołnierza stojącego na strazy. Musiał więc wystrzelić. Nadbiegło kilka patrolów wojskowych, i schwytały podeyrzanych ludzi.

Od kilku dni wychodzą tu karykatury, wystawujące miłośników zaćmiemia.

Marszałek *Kellermann*, Xiążę *Valmy*, zakończył d. 12 b. m. długie i chwalebne życie na łonie rodziny swojej, mając lat 86. Serce jego, stosownie do testamentu, będzie sprowadzone do *Valny*, i pochowane w miejscu, gdzie d. 20 września 1792 odniósł zwycięstwo. Wczoraj odprawił się wspaniały pogrzeb jego. Rodzina nieboszczyka, parowie, marszałkowie, oficerowie i żołnierze, odprowadzili zwłoki jego na cmentarz *Pere Lachaise*. Pan *Marbois*, szwagier zmarłego, miał mowę przy grobie. Oświadczył między innymi: „Garstka ziemi pokrywa to, co nam po stracie wojownika, obywatela i przyjaciela pozostało. Na kilka dni przed zgonem swoim kazał mi napisać następujące słowa: Po powinnościach moich względem Boga, miłość ku oyczyźnie kierowała wszystkimi moimi czynami. Nie potrzeba rozwodzić się długo w mowie nad grobem moim; dosyć jest powiedzieć, iż walcząc za u. trzymanie swobód i obronę ziemi francuzkiej, starałem się ile mogłem łagodzić okropności wojenne. Niech mi będzie wystawiony prosty grobowiec na polach *Valmy*; w nim złoży się serce moje z ta-

kim napisem: „Tu chwalebnie skończyli życie „swoje mężni żołnierze, którzy Francją d. 20 „września 1792 uratowali. Żołnierz, który „miał zaszczyt dowodzić niemi w tym dniu pa- „miętnym, marszałek *Kellermann*, Xiążę *Valmy*, „we 28 lat później zalecił w testamencie, aby „serce jego między niemi spoczywało.” Zmar- „ły marszałek napisał d. 3 lipca do Burmistrza w *Valmy*: „Proszę W Pana, abyś mi kupił ma- „ły kawałek ziemi, zawierający 2 stopy kwadrato- „we, w którym po śmierci serce moje ma być „pochowane. Polecam synowi mojemu, aby je „zawiózł: nie można zaś tym celem obrać przy- „zwyczajnego miejsca, jak wpośród walecznych mo- „ich towarzyszy oręża, którzy w świetnym dniu 20 września 1792 roku polegli.“

Onegdaj wieczorem umarł tu także marszałek *Lefebvre*, Xiążę *Gdański*, na puchlinę wodną w 65tym roku życia swego. Tak więc we dwóch dniach straciła Francya dwóch sławnych jenerałów.

Od granic *Francyi* dnia 17 września. Rząd francuzki chciał z początku zebrać korpus obserwacyyny w południowych departamentach; lecz potem zamysłu tego zaniechał. Słychać, iż w pewnych okolicznościach, Xiążę *Richelieu* uda się osobiście do *Wiednia*, dokąd także ma zjechać Xiążę *Wellington*: gdyż Lord *Castlereagh* z powodu obecnego stanu Anglii, nie może się z *Londynu* oddać.

DANIJA.

Ważne zaburzenia, jakie w *Kopenhadze* zaszły są już uśmierzone i porządek przywrócony został. (gaz. ryz. *Zuschauer*).

Kurs wileński na assygnaty od dnia 28 września: rubel srebrny, 3 ruble kopiejek 82½; czerwony złoty nowy rubli 11, kopiejek 52 stary rubli 11, kopiejek 19; imperyal 37 rubli 10, kopiejek.

Wolno Drukować Ignacy Reszka Radca Koleg. Kom. Cenz. Czt. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi

O s w i a d c z e n i e.

1. Roku 1820 mca 7bra dnia 25 w odpowiedzi oświadczenia JW. Józefa z Krzetuszewa Wawrzeckiego generał inspektora woysk pol. i kawalera w roku 1820 junia 28 przed aktami sądu Ziem. ptu ludzkiego zapisanego i w gazetach *Kuryera Lit.* trzykrotnie awizowanego, WJPan Jan z Rotna Korwin Krukowski chor. b. w. pol. czyni oświadczenie przed aktami ziemskimi wileńskimi i całą publicznością w tém brzmieniu: mówiąc uprawdzie był dłużnym oświadczać się ś. p. JW. Tomaszowi z Krzetuszewa Wawrzeckiemu Wojewodzie senatorowi Królestwa Polskiego i kawalerowi wielu orderów za dokumentem assekuracyynym pod rokiem 1809 8bra 24 wydanym czer. zł. 610, lecz ś. p. JW. Wojewoda Wawrzecki przez wspaniałomyślność charakterowi swojemu właściwą, mając wzgląd na dwódziestoletnie góro zastugi oświadczonego się, te czer. zł. 610 za dokumentem wymienionym, przez list swój ostateczny w r. 1816 marca 9 z Warszawy do oświadczonego się pisany i tegoż roku augusta 7 circa akta grodu ludzkiego aktykowany, odstąpił, darował, i za powrotem z Warszawy do Litwy dokument assekuracyyny zwrócić upewnił. Powtóre: za re-

wersem pod rokiem 1811 augusta 13 przez oświadczonego się kommissyonerowi prowiantu wileńskiego JW. Pułkownikowi *Dombrowskiemu* z odebrania 1375 rub. sr. wydanym, oświadczać się ś. p. JW. Wojewodzie Wawrzeckiemu nigdy dłużnym niebył. bo takowe pieniądze za wiedzą tegoż JW. Wojewody wsiątkły do obrachunku czyli przez ten sposób uspokojone. Potrzebie: lubo oświadczać się w liście swym 1816 r. januaryi 24 do JW. Wojewody Wawrzeckiego do Warszawy pisany wyraził, iż z 1,200 rubli sr. po opłaceniu pierwszej połowy pod kwit JW. Generała, druga połowa rub. sr. 600 przy oświadczać się pozostała, wszakże oświadczać się takowe pozostałe rub. sr. 600 czyli 200 czer. zł. JW. Wojewodzie Wawrzeckiemu w r. 1816 maja 26 do rąk w Wilnie, w domie JW. *Tyszkiewiczowej* oddał. Oto są trzy źródła wykazane zgasty od dawna summ, które JW. Generał Wawrzecki w oświadczeniu swoim wyrażając, namienił, iż oświadczać się za trzema dokumentami zesłtemu bratu jego JW. Wojewodzie Wawrzeckiemu zawinił obok zaś wykazanego zawinienia, kiedy oświadczać się po nieodżałowanym zgonie ś. p. JW. Wojewody Wawrzeckiego będąc nieuspokojony,

w należnościach z zastępstwa za tegoż JW. Wojewodę i z pensyi nastanie biorących mianowicie w kathegorii pierwszej za pismem własnoręcznym JW. Wojewody Wawrzeckiego o rub. sr. 845, w kathegorii drugiej podług świadectwa starosty Jaluwieckiego W. Bulharyna o czer. zł. 21, w kathegorii trzeciej podług rachunku przez W. Kuczyńskiego podpisanego o rubli sr. 2067 zł. 2 gr. 5 awansowanych pożyczonemi pieniądżoma na dopłacenie arędy za awulls ciwunstwa wileńskiego, od których i dopiero oświadczający się w połowie po zaspokojeniu pierszey opłacać musi procenta, w kathegorii czwartej o rubli sr. 5000 nieopłaconey pensyi, w kathegorii piątej podług świadectwa sądu niższego Ziem. grodzieńskiego W. Sekretarza Gorskiego o rub. assyg. 35 kop. 20, w kathegorii szóstej o czer. zł. 58 do kupna kocza u JW. Hrabini Mostowskiej opłaconych o rubli sr. 105, za wina węgierskiego beczkę o rubli sr. 150, za świadectwo opłaconych assessorowi ptu Zawiley. W. Grochowskiemu o rubli sr. 6, za dwie rolle kupioney tabaki i o rubli sr. 56 zł. 4 gr. 20, za wziętą wódkę z Meyksziniast dopominek do JW. Generała Wawrzeckiego jako sukcessora, JW. Generał Wawrzecki niechący wchodzić w żadne układy i rozpoznanie najmnieysze tych stosunkow, jakie w przeciągu góro dwudziestoletnim między jego bratem, a oświadczającym się zachodzić mogły, nietylko że w należnościach oświadczającego się nieuspokoil, nietylko że po zaszley rekwizycyi w skutek listu brata swowego dokumentu assekuracyynego obok dalszych papierow in archivo zeszłego wojewody wynalezionych a należnych do zwrotu nieextradował, ale nadto mimo zdeterminowany termin w dniu 29 7bra 1817 roku do kombinacyi i późniey do skutku niedoprowadzony, przed aktami Ziem. wileńskimi pod datą 1817 apr. 30. ku krzywdzie oświadczającego się zapisał manifest, mieniając przez ony, iż jakby list ś. p. JW. Wojewody Wawrzeckiego 1816 marca 9 z Warszawy do oświadczającego się pisany, o którym wyżej się namienito chociaż od roku blisko na ten czas w aktach znajdował się, bydz musi zmyślonym i sfabrykowany. Niespodziewając się po JW. Generale oświadczający się takiego krzywdzącego kroku w nadgrode, jako uwodzony nierzetelną kombinacją, widział potrzebę dla siebie na przyszłość zrobić bezpieczeństwo, jakoż w roku 1817 xbra 31 przed aktami Ziem. wileńskimi przy objawieniu szczególności o zachodzących między nim a zeszłym JW. Wojewodą stosunkach zapisał manifest, i wniebawnym czasie miał przedsiębrać rozprawę w ziemstwie ptu brastawskiego, tecz JW. Generał Wawrzecki po rozpoczętym procederze przez żonę oświadczającego się za kartą z przelewem od męża, z sukcessorami w Bogu zeszley Rozenowey czyli pupillami JW. Jenerała Wawrzeckiego, chcąc zyskać pokwietowaoie się w tym procederze, chcąc oraz zatrudnić należności oświadczającego się i zatrzeć dar w liście brata swowego, mianowicie co do odstępstwa czer. zł. 610 zrobiony, uprzędził procederem oświadczającego się do ziemstwa lidzkiego biorąc za szczególną podstawę w dowodzeniach swóy manifest co do zyskania za papierami in archivo brata swego wynalezionemi i do zwrotu przynależnymi, nienależney satysfakcyi, oświadczający się idąc odpowiednie w zaregółowanych napastnie do siebie stosunkach a w dowodzie poszukiwania swoich należnościow pozwał JW. Generała do jednocza-

sowey rozprawy we wszystkim i o wszystko żądając mianowicie komportacyi i extradycyi wszelkich swoich papierow jakieby tylo in archivo zeszłego JW. Wojewody, wynaleść się mogły za przypadnieniem sprawy w Ziem. lidzkim z powództwa JW. Generała, gdy zyskał oświadczający się tylo odpowiednie onemu za pozwem swoim łączenie, udał się do sądu Gł. o zyskanie jednoczesowey rozprawy w jakim porządku sąd główny Litewski z departamentu guber. grodzieńskiej dekretem swoim w roku 1818 8bra 26 naznaczył podług pozwu oświadczającego się w ziemstwie lidz. jednoczesową rozprawę, po przeżyciu dalszych kolei procederowych i w tém objęcie mianowicie po spełnieniu przez JW. Generała ogólney komportacyi a za przypadnieniem sprawy w ziemstwie lidzkim ku oczywistemu rozbiorowi, chociaż ziemstwo lidzkie ex prioritáte w roku 1820 junii 25 dekretem swoim JW. Generała w jego stosunkach przeciwko oświadczającego się ewazyi do przysięgi dopuściło i chociaż oświadczającemu się niektóre pretensye, nienależnie pokasowało, a niektóre za juramentami rokognoskowało, wszakże od całkowitego swego dekretu na dniu 30 junii 1820 roku appellacyą do sądu Gł. dopuściło, z takiego zatem powodu szukając oświadczający się własnego bezpieczeństwa ostrzega wszczególności publicznie każdego, iżby z JW. Generałem Wawrzeckim o summy dlań przez ziemstwo lidzkie za juramentami rekognoskowane, nikt pod najmnieyszym pozorem w żadne układy niewchodził i przelewami nienabywał, jak oraz iżby też równie assekuracyi pod r. 1807 9bra 1 między zeszłym JW. Wojewodą Wawrzeckim a oświadczającym się zawieraney nienabywał, gdyż ta umorzona i z dalszemi papierami od JW. Generała przynależy oświadczającemu się do extradycyi a względem czego wszystkiego po dopuszczoney appellacyi za wyniesionemi jey pozwami oświadczający się w sądzie głów. z depar. guber. litewskó grodzieńskiej zaprowadził proceder, jakowe zaś moje oświadczenie zaoszczędzając gdyby mogło dość lepiej publicznie wiadomości każdego jeszcze do gazet Kuryera Litewskiego na cel trzykrotnego zaawizowania podać przyrzekam i w dowodzie własnoręcznie podpisuję.

Jan z Rotna Korwin Krukowski Chorąży.

Roku 1820 mca 7bra 25 dnia przed aktami ziemskimi powiatu wileńskiego stawając osobiscie WJP. Jan z Rotna Korwin Krukowski chorąży woysk pol. takowe oświadczenie do akt podał. Przyjąłem Jan Zienkowicz Wileń. Ziem. Regent.

Zaświadcza się że oświadczenie takowe przez Redakcyą Kuryera Litewskiego do druku przyjęte bydz może Regent Zienkowicz.

U w i a d o m i e n i e.

3. Dyrekcyja Jeneralna Stad i Stacyj Stadnych Królestwa Polskiego

Podaje do publiczney wiadomości, iż na dostawę furazow paszy, drzewa opalowego i swiatla na rzecz stad Królewskich koni, na stacyi główney w mieście Janowie w Województwie Podlaskim w obwodzie Bialskim umieszczonych, odbywać się będzie tamże w biurze wydziału stadnego przed Inspektorem stad w asystencyi Kommissarza obwođu Bialskiego w dwóch na 2 i 12 października r. b. oznaczonych terminach licytacya in minus jako to:

Na miarę nową krajową		
Na owsa	korcy	3,000
Na wagę cetnar jeden a funtow 100		
Na siana	cetnarów	10,820
— Słomy jarey na paszę		1,660

— — kulowey na sieczkę	800
— — mierzwey na posłanie	5,000
— Drzewa opałowego sążni kubicznych	100
— Swic łojowych funtów	270
— Oleju garnicy	140
— Bawelny na knoty funtów	6

Kondycye główniejsze pod iakimi zamierzona licytacya otwartą zostanie są następujące.

- Licytacya ta odbywać się będzie na roczne opatrzenie pomienionego stadu, zaczynając od dnia 1 listopada r. b. która jak tylko zatwierdzoną zostanie, podejmujący się w dniu 25 października r. b. dostawę rozpocząć jest obowiązany, tak aby z dniem 1 listopada r. b. furaz, pasza, drzewo, i światło na dwumiesięczną potrzebę do magazynu stajennego w Janowie dostarczonemi zostały. Podział dalszy dostawy w ciągu roku co do terminów i ilości Inspektor stadu w czasie licytacji oznaymi.
- Cena fiskalna od której licytacya na miniey (in minus) rozpoczętą być ma ustanawia się następująco:

Za owsa korzec jeden	zł. 6 gr. 15
— siana, cetrar jeden	zł. 2 gr. 20
— słomy jarey na paszę	zł. 2 —
— — kulowey na sieczkę	zł. 2 —
— — miękkiey na posłanie	zł. 2 gr. 10
— oleju garniec jeden	zł. 7 —
— bawelny funt jeden	zł. 5 —
- Dostawa furazów dział się ma w gatunkach dobrych czystych i zdrowych, wedle prób przez Inspektora stadu przy licytacji wskazanych i następnie po zaliczowaniu przez obiedwie strony nawzajem opieczętowanych a to za kwitami wydziału stadnego w Janowie, które podpisaniem Inspektora łącznie z kontrolerem i pieczęcią urzędową opatrzone być mają.
- Wyplatu należności za każdą dostawę za podaniem do dyrekcyi ieneralney stadu w Warszawie likwidacyi kwitami szczegółowemi, wydziału stadnego udowodnionej z kassy stadney w Janowie niezwłocznie uskuteczoną będzie.
- Stawający do licytacji złożyć powinni wadium dziesięcioprocentowe w gotowiznie lub w dokumentach hipotecznych, które po ukończoney licytacji natychmiast zwrócone zostaną, oprócz tego co się przy licytacji utrzyma, wadium to przy zawarciu kontraktu na kaucyją wymienione będzie, która czwartą część ogólnej należności wynosić powinna.
- Chociaż na pomienione produkta co do każdego gatunku respective licytacya odbywać się będzie, jednakże gdy kto całej dostawy wszystkich dostarczeń podjąć się zechce i korzystniejsze poda kondycye, takowy przy entrepryzie utrzymany zostanie.
- Protokół licytacji zaraz po podpisaniu staje się dla licytanta obowiązującym, dla rządu zaś dopiero po nastąpiey przez dyrekcyą jeneralną stadu Królewskich aprobacie, poczem kontrakt formalny przez strony obiedwie zawarty zostanie.
- Koszta papieru stęplowego do kontraktu należąc będą do entreprera, wedlug powyższych punktów, życzący sobie podjąć się dostawy furazów, paszy, drzewa opałowego i światła, na rzecz stadu Królewskich koni, zechcą się w mieście Janowie nad Bugiem jako mieyscu do odbycia licytacji przeznaczonem w zastrzeżonych terminach stawic, do czego ochotników nietylko z kraju tutejszego, lecz i z państwa Rosyjskiego niniejszem wzywa się, którym wszystkie trudności w przeprowadzaniu furazów dla stadu Królewskich koni, naybliższemi komunikacyne drogami zza Buga z strony wydziału stadnego w Janowie ułatwione zostaną, o czem równie jak i o innych szczegółowych warunkach interessanci dokładniejszą wiadomość

i informacyą w biurze Inspektora stadu w Janowie przed licytacyą zasiągnąć zdołają.
w Warszawie dnia 15 września 1820 roku.
Wielki Koniuszy Korony Prezes
(podpisano) Alexander Potocki.
Sokr. Jeneralny (podpisano) Dulewski.
Za zgodność Inspektor stadu i stacyi stadnych Królestwa Pol. Ritze.

1 Już raniey przed kilku laty, ostrzegalo kupiectwo Liebawskie; handlujących z Liebawą z prowincyą Polsko-Litewskięy i Zmudzkiey, Państwa Rosyjskiego, przez publikacyę w tamednich spólnych kościołach i synagogach uiszczoną, aby len i pięka, przywożone tu do Libawy ku sprzedaniu nayzupelniey oczyszczane były, dla unikniecia szkod y tey, że, jeżeli rzeczony towary niezupelnie czyste, w tuteyszey brakarni okaza się, te nieprzyjęte i nazad odesłane zostaną.

Doświadczenie przekonywa, że od pory rzeczony publikaty, owe ostrzezenie zaniebdane, a przez to, różne niemile, handel tamujące wydarzenia, zprzyczynilo.

Z tego powodu przedsięwzięło kupiectwo Liebawskie, od ninieyszey pory, dla sprostowania dobra i porzadku tak swey brakarni, i tuteyszego handlu, jako też dobra i korzyści skarbowey Monarszey, następujące prawidła, ciągle i nieodmienne zachować.

1) Ze, od pory ninieyszey publikaty, spólny tu do miastā przywieziony, niezupelnie oczyszczony len i pięka zostaną koniecznie oczyszczone w tuteyszey brakarni mieyskiey i odbierane nazad takowe towary być niemożę.

2) Ze takowe onych oczyszczenie, tuteyszym przysięgłym, tychże towarow robotnikom, za każdą wiążkę lnu lub pięki, 7½ kop. sr. ma się opłacać.

3) Ze nieczysty len i piękę, rzeczony tuteysy przysięgli robotnicy pod wagę przyymować też.

4) Ze po ukończoney oczyszczeniu tychże towarow, one, należącemu, czyli właścicielowi tychże towarow, pod wagę oddawać będą, który w ten czas tylko.

5) Za te oczyszczone towary swoje, cenę umowionej opłaty od kupującego te towary, bezpiecznie otrzyma.

6) Zbrakowany tu len i pięka niebędę zwracane tu przywożącym te towary, gdyż wzrasta przez to ta niegodziwość, że ci przywożący, nocami takowe towary potajemnie przedają.

7) Ze kamień i moczonego lnu, od pory ninieyszey wiadomości, jednym rub. sr. drożey, jak niemoczony len, poptacać się tu będzie; przeto jest życzeniem tuteyszego kupiectwa, aby przedający swój len, z powodu własnego pożytku, len zupelnie, jak potrzeba, wymaczali, przed wyrobieniem onego.

Gdy libawskie kupiectwo ninieyszą, urzędową wiadomość publiczności tak ogłasza, życzy, aby każdy właściciel lnu i pięki przysylającey się do Liebawy ku sprzedaniu one na mieyscu swoim nayprzyzwoiciey oczyszczał, a tem samem i wydatkom, w przeciwnem zdarzeniu, wynikającym, i przewłokom czasu, które z powodu oczyszczenia tu rzeczonych towarow, nieodbicie wynikają, mógł zapobiedz. Libawa d. 10 7bra 1820 r.

Eberhard Chrystoph Kolb, Starszy miasta Liebawskiego kupiectwa.

Na żądanie tlómaczył z niemieckiego, Kurlandzki kanonik proboszcz Libawski.

X. Ignacy Charudzki.

Ostrzeżenie.

1 Na doczytane w dodatku umieszczone do gazety Kur. Lit. w r. 1820 września 15 dnia za N. 111 wyszły pod tytułem uwiadomienie przez Jmci Panią Anielę z Racewiczów Sucharzewską, niżej podpisany następne przynosi tłumaczenie się: zamulczam że pretensya 700 rubli srebr. dekretem Magistratu Wileń. dla Baynarewiczów przyznana z rachunków familiaynych urosła; nie wspomina, że z tychże samych rachunków mnie niżej podpisanemu od Baynarewiczów nie mała ilość należy, a stąd że i przelew przez JP. Sucharzewską nabyty i tradycya przez nią na domie moim pod N. 1281 oznaczonymi rozciągnięta, jest nie trwała, bo za urealizowaniem się przez wyrok Sądowy do JPP. Baynarewiczów mojej pretensyi, JP. Sucharzewska po satysfakcyą do swych wlewkodawców podług prawa i sprawiedliwość odesłaną będzie. I dla tego to podobno JPani Sucharzewska na possessyi domu mojego będąc, gdy poznała że ani jey summa na nabycie przelewu awansowaną, ani za oném rozciągnięta tradycya trwała nie jest, rzuciła się do wybiegów a naprzód wiedząc że niżej podpisany nie szczęśliwą losu koleją i nieprzyjaznych osob intrygą z zapasów wyzutym został: nierzetelnem uwiadomieniem należność swoją do 1000 rubli naliczywszy bardzo nierzetelnie jeszcze doniosła, że dom mój nad 1000 rubli wartością swoją nie przechodzi a przecież niżej podpisany i za dwa tysiące rubli onego nie przeda, bo po odrzuceniu wszelkich podatków czystey intraty roczney rubli sr. 150 przynosi, powtóre gdyby jakkolwiek do domu mojego przywiązać się i possessyą swoją przedłużyć nie wstydziła się położyć expensu na reparacyą onego, który nigdy nie potrzebował, r. sr. 500, z tém jeszcze ostrzeżeniem ażeby nikt pożyczyc żadnych summ mnie niżej podpisanemu nie ważył się dla tego, że Jeyność na possessyi doczesney siedząc pomimo naliczoney już, więcey jeszcze karbować pretensyi do własności mojej ma powołanie i chęć szczerą dney pochłonięcia; na co z mojej strony odpowiadam, że jak dotąd kredytu nie potrzebowałem, tak i odtąd bez niego obeysdz się patrafię, co zaś do oblikwidacyi Sądowej z JPP. Baynarewiczami wlewkodawcami JP. Sucharzewskiej dobroczynną mych przyjaciół pomocą wsparty bez pieniędzy otrzymać sprawiedliwość mam nadzieję, a w ten czas gdy wżajmny pretensyami z Baynarewiczami pokwietujemy się, tradycya JP. Sucharzewskiej upadając, wybawi ją z bojaźni w jakiej dziś zostaje, abym nie obarczał innemi długami domu, który ona sobie polubiła, w ten czas mówię będziemy mówili z sobą o reparacyi domu mojego czy ta była potrzebną lub nie? czy JP. Sucharzewska miała odepnie to zlecenie i czy to dla dobra mojego robiła lub dla własnych widoków tę pracę nad cudzą własnością podjęła, jeżeli więc okaże się że sciany domu lub sufity czyli też, sklepy zawalały się a one swoim expensem JP. Sucharzewska zreparowała z wdzięcznością poniesiony wydatek powrocę, lecz gdy się okaże (o czem nawet nie wątpię) że przez zbytnią o całość domu mojego troskliwość ony zdezolowała lub co niepotrzebnego kaprysowi tylko i pompie possessorki tradycyney dogadzającego a na krzywdę moją poczyniła, nie tylko że za one bonifikować nie myślę, lecz za dezolacye satysfakcyi na funduszach JPani Sucharzewskiej poszukiwać będę, ostrzegam i w tem celu ninieyszą odpowiedź do Redakcyi Kur. Lit. dla zaawizowania trzykrotnego podając onę własną podpisuję ręką. Dan 1820 września 27 dnia

Tadeusz Sabowicz b. R. M. W.

Takową odpowiedź Sabowicza wolno do gazety Kurjera Lit. umieszczyć dat ut supra,

Karol Romanowicz Sędzia Gr. Ptu Wileń.

Lekcyje języków.

1 JP. Bramati rodem Włoch otrzymał po-

zwolenie od Uniwersytetu Cesarzskiego Wileńskiego dawania grammatyki języka włoskiego od godziny 5 do 7 po południu w sali pod N. 1 dla tych, którzyby za umowioną opłatę chcieli brać początki tego języka. Lekcyja ta zacznie się od 1go października roku t., mieszka JP. Bramati w domu Tyzenhauza Chorążego na ulicy Subocz.

Kwiaty cebulkowe.

1 Niżej podpisany ma zaszczyt uwiadomić amatorów ogródnictwa, iż z ostatnio przybytymi okrętami dostał z Hollandyi znaczny transport świeżych kwiatowych cebulek w gatunku jak najlepszym. Preys Kurant onych i 240stu gatunków rozmaitych krzewów różowych można dostać bezpłatnie w Wilnie w magazynie JPana Józefa Kopscha, któremu posłał do sprzedaży wybor jacyntów, tacetów, narcysów, żonkili, tulipanów i t. d. kwitnących pod czas zimy.

Cena teraznieysza cebulek taka sama jak w roku przeszłym, oprócz jacyntów, które w Hollandyi znacznie podrożały z przyczyny zaschły w tym gatunku cebulek choroby zwaney Schwartze Rost, od której bardzo wiele onych wyginęło.

Zyczącym mieć nadzwyczajney piękności kwiat pod nazwiskiem Amarillis gigantea czyli Amarilli olbrzymia, mało co jeszcze w tych okolicach znany, to może dostawić takowy podług wielkości cebulki za cenę od sześciu do dziewięciu set rub. assygnacyynych za sztukę. Dan w Rydze 18 września 1820 r. Karol Henryk Wagner.

Sądy Exdywizorskie.

1 Za remissą Sądu Ziem. Ihumeń. teraz. 1820 r. februaryi 4 dnia nastąpi, Sąd podkomorski Ptu Ihumeń. na rozdział majątności Dwurzecza w Ihumeńskim pcie leżącej między dwóch braci Rycharda Sędziego Gran. Ihumeń. i Atanazego Szambelanica Szyszkw udeterminowany, z wolnością odbywania czynności choćby pod niestanność którejkolwiek strony, w terminie z obwieszczenia wypadającym w roku terazn. 1820 apryla 17 dnia do majątności Dwurzecza przybywszy, i Sądy zareassumowawszy, weryfikacyą pomiaru przez wyznaczonego geometrę naznaczywszy, oraz dalsze czynności pierwszemu zjazdowi właściwe załatwiwszy do dnia 20 7bra terazn. 1820 roku czynność swą odroczył, w którym terminie z odroczenia oraz z powtórnego obwieszczenia wypadającym, podobnież do majątności Dwurzecza zjechałszy, i za złożeniem przez geometrę mapy oraz inwentarzy geometrycznego i ekonomicznego, wizyą urzędową względem granic oraz gatunkow ziemi, łąk, lasow, uczyniwszy, na żądanie W. Atanazego Szyszki odkład sądow do dnia 15 nowembra terazn. 1820 r. z racyi niestanności W. Rycharda Szyszki udeterminował, w którym terminie powyżey wzmienionym, że na skutek remissy choćby pod niestanność którejkolwiek strony czynność poruczoną odbędzie, przez ninieyszą awizacyą zawiadamia. Dat w Dwurzeczu 1820 roku 7bra 22 dnia. Wincenty Moszyński Podkomorzy Ihumeń.

Przeład publiczna.

3. Rząd gubernialny wileński ogłasza: iż w tuteyszym arsenale będzie przedawac się z publicznego targu stare żelazo, uprzęż końska, różne rzeczy należące do strzelb i t. d.; od daty ogłoszenia, prócz dni świątecznych, codzień od godziny 8 do 11 zrana. Dnia 24 septembra 1820 roku.